

מקורות פסחים פ"א - עניני איסור מלאכה ערב פסח, ק"פ

Page 1 of 7 – YIJE 5781 – Set 6

- 1 איסור מלאכה ביום יד' ניסן- לפני ולאחר חצות
- 2 הגמרא פסחים ב: - [ר"ד בונפיל, וחיידושי הר"ן, והרש"ש]
- 3 תלמוד בבלי מסכת פסחים דף נ עמוד א
- 4 משנה. מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד חצות - עושין, מקום שנהגו שלא לעשות - אין
- 5 עושין. ההולך ממקום שעושין למקום שאין עושין, או ממקום שאין עושין למקום שעושין - נותנין עליו חומרי
- 6 מקום שיצא משם, וחומרי מקום שהלך לשם
- 7 רש"י מסכת פסחים דף נ עמוד א
- 8 שלא לעשות - כדי שלא יהא טרוד במלאכה וישכח ביעור חמצו, ושחיטת הפסח, ותקון מצה לצורך הלילה,
- 9 דמצוה לטרוח מבעוד יום כדי להסב מהר, כדאמר בפרק בתרא /ערבי פסחים/ (קט, א), חוטפין מצה בלילי
- 10 פסחים בשביל תינוקות שלא ישנו
- 11 תוספות מסכת פסחים דף נ עמוד א
- 12 מקום שנהגו - אור"י בשם ריב"א דמפרש בירושלמי מאי שנא ערבי פסחים משאר י"ט משום דזמן הפסח
- 13 מחצות ואילך ואף יחיד קאמר התם בשאר ימות השנה ביום שמביא קרבן אסור במלאכה ופריך אם כן יהא
- 14 כל היום אסור כמו יחיד שמביא קרבן ומפרש התם משום דראוי להקריב משחרית אבל פסח אינו יכול
- 15 להקריבו אלא אחר חצות כדנפקא לן מביין הערבים ופריך אם כן קרבן תמיד שהוא לכל ישראל וקרב בכל
- 16 יום יהא בכל יום אסור במלאכה ומשני שאני תמיד שהתורה הוציאה מן הכלל דכתיב ואספת דגך ואם כל
- 17 ישראל יושבים ובטלים מי יאסוף להן דגן ומשמע התם דמדאורייתא אסורה ונראה דאף בזמן הזה דליכא
- 18 הקרבה כיון שנאסר אז אסור לעולם
- 19 תלמוד בבלי מסכת פסחים דף נ עמוד ב
- 20 גמרא. מאי איריא ערבי פסחים? אפילו ערבי שבתות וערבי ימים טובים נמי! דתניא: העושה מלאכה
- 21 בערבי שבתות וימים טובים, מן המנחה ולמעלה - אינו רואה סימן ברכה לעולם. - התם מן המנחה
- 22 ולמעלה הוא דאסור, סמוך למנחה - לא. הכא - מחצות. אי נמי: התם - סימן ברכה הוא דלא חזי, אבל
- 23 שמותי - לא משמתין ליה. - הכא שמותי נמי משמתין ליה
- 24 מהר"ם חלאווה מסכת פסחים דף נ עמוד ב
- 25 ולענין ערב הפסח הרב אלפסי ז"ל הביא מתני' בהלכותיו אלמא סבירא ליה דאפי' בזמן הזה מחצות
- 26 ולמעלה אסור והר"ז ז"ל דחה דבזמן הזה אינו אלא כשאר שבתות דמן המנחה ולמעלה אינו רואה סימן
- 27 ברכה משום דאמרינן בירושלמי טעמ' דמתני', אינו בדין שתהא קרבנך קרב ואתה עסוק במלאכתך ובזמן
- 28 הזה דליכא קרבן הגזרה בטלה ואין זה נכון שאין הקרבן אלא גלוי טעם וה"ה נמי משום מצה ומרור דבזמן
- 29 הזה וכן פירש"י ז"ל ועוד דאפילו תימא דדוקא קאמר מ"מ כבר נגזרה גזירה ואין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד
- 30 חבירו אלא אם כן גדול ממנו בחכמה ובמנין. והכי נמי משמע בערבי פסחים דאמרינן רב ששת לא הוה
- 31 אכיל לא חמץ ולא מצה ואמרי' לא חמץ מדר' יהודא ובודאי רב ששת לאחר חורבן הוה וליכא קרבן. אלא
- 32 ש"מ דאעפ"י שהטעם בטל הגזירה במקומה עומדת. וכן דעת הראב"ד ז"ל

## מקורות פסחים פ"א- עניני איסור מלאכה ערב פסח, ק"פ

Page 2 of 7 – YIJE 5781 – Set 6

1	
2	פני יהושע מסכת פסחים דף נ עמוד א
3	במשנה מקום שנהגו לעשות מלאכה כו' מקום שנהגו שלא לעשות אין עושין. ופרש"י כדי שלא יהא טרוד
4	במלאכה וישכח ביעור חמצו ושחיטת הפסח ותיקון מצה. והקשה הרב המגיד [בר"מ פ"ח מהל' יום טוב
5	הלכה י"ח] דא"כ ערב סוכות נמי טרוד בעשיית סוכה ומשו"ה מפרש כמ"ש התוס' בשם הירושלמי דטעמא
6	משום הקרבת הפסח. ובאמת משום הא לא איריא דנראה דרש"י בעצמו מזהר מזה וכתב לשון דשמא
7	ישכח וזה לא שייך אלא לענין ביעור חמץ שאינו אלא לשעה קלה וכן בשחיטת הפסח דיש בני אדם שנמנין
8	על פסחין של אחרים וזה לשעה עומדת, וכן בתקון מצה לצורך הלילה ומשום הכי בכל הני איכא למיחש
9	שאם יהא טרוד במלאכה גמורה יבוא לידי שכחה משא"כ בעשיית סוכה היא ג"כ מלאכה גמורה ואדרבא
10	דרכו להתעסק בהן בימים שבין יוה"כ לסוכות כדאיתא במדרש ולקחתם לכם ובפוסקים משו"ה ליכא
11	למיחש שמא ישכח וכיוצא בזה כתב בעל תו"ט ע"ש. אלא דבין לפירש"י ובין לפירוש התוס' בשם
12	הירושלמי קשיא לי דאכתי אמאי שביק תנא עיקר דינא דעשיית מלאכה בערב פסח אחר חצות דלא
13	אשכחן דתני לה בשום דוכתא במשנה ונקיט מנהגא דקודם חצות, דאף דרש"י הרגיש בזה בסמוך בלשון
14	הגמרא מאי איריא ומפרש דעיקר מתני' לדיוקא דאחר חצות אתי אלא דאפ"ה לא פסיקא הך מילתא דהא
15	איכא למימר דלאחר חצות נמי במנהגא תליא מילתא, אלא הא דנקיט קודם חצות היינו לאשמעינן היא
16	גופא דאפילו קודם חצות הוי מנהג חשוב במקום שנהגו לאפוקי לילה שלפניה אי נהגו לא משגחינן בהו
17	כמו שפירש"י להדיא בריש מכילתין דאפילו נהגו בטלה דעתן, ועוד דלפירש"י דהכא אדרבא איכא למימר
18	איכא דלאחר חצות קיל טפי כשגמר כל מצוות ביעור חמץ ועשיית המצות, וכה"ג לפי' התוס' לענין קרבן
19	פסח. ועוד דלפירש"י והתוס' קשה מ"ט דב"ש דאסרו אפילו בלילה הא לא שייך הנך טעמי כלל, וא"כ
20	מדב"ש נשמע לב"ה דאיכא נמי טעמא אחרינא. ולולי שאיני כדאי היה נראה לי לפרש דעיקר מנהגא
21	דאיסור מלאכה קודם חצות היינו משום דלאחר חצות פשיטא טובא דאיסור גמור הוא והיינו משום דכתיב
22	בפרשת אמור אלה מועדי ה' וסמך ליה בחדש הראשון בארבעה עשר בין הערבים פסח לה', וא"כ משמע
23	דמהאי שעתא די"ד לאחר חצות איקרי מועד והיינו לענין איסור עשיית מלאכה כחולו של מועד אי
24	מדאורייתא או מדרבנן ומשו"ה יש מקומות שנהגו אפילו קודם חצות משום גדר דלאחר חצות דלא ליזלזלי
25	ביה כדאמרי נמי בריש מכילתין [ב' ע"ב] דלא מצינו יום שמקצתו מותר ומקצתו אסור, ומהאי טעמא גופא
26	איכא למימר דהיינו טעמא דב"ש דאסור אף בלילה דלא מצינו שהיום אסור והלילה מותר. כן נראה לי נכון,
27	ואפשר לפרש ג"כ שיטת הירושלמי על דרך זה ועיין עוד בסמוך
28	פני יהושע מסכת פסחים דף נ עמוד ב
29	ועל זה משני שפיר דהתם מן המנחה ולמעלה הוא דאסור והיינו משום גדר בעלמא משו"ה לא עשו גדר
30	לגדר אבל הכא מחצות ואילך איכא איסור גמור דמחצות ואילך איקרי מועד מדאורייתא או מדרבנן משו"ה
31	נהגו איסור אפילו קודם חצות משום גדר כדפרישית. וכמו שכתבתי כן נראה מלשון הפוסקים דלא אשכחן
32	בשום דוכתא שיש איסור לעשות אפילו מלאכה גמורה בערב שבת ובערב יום טוב משש ומחצה ולמעלה
33	וכדמשמע נמי בברייתא בס"פ במה מדליקין [שבת ל"ה ע"ב] גבי שש תקיעות ע"ש
34	
35	הגר"א הל' אבלות- רמ"א וש"ך בענין הפסק אבילות שבעה אחר חצות ביום יד'
36	העמק דבר- אמור...[השוה שאר מפרשים למה נכלל בפרשה זו- ] עיין גם הפסוק בפינחס-
37	ר"ח צט. - בענין אונן והלל
38	

מקורות פסחים פ"א - עניני איסור מלאכה ערב פסח, ק"פ

Page 3 of 7 – YIJE 5781 – Set 6

- 1
- 2 תלמוד בבלי מסכת פסחים דף נה עמוד א
- 3 משנה. וחכמים אומרים: ביהודה היו עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות, ובגליל לא היו עושין כל עיקר.
- 4 הלילה, בית שמאי אוסרים, ובית הלל מתירין עד הנץ החמה
- 5 גמרא. מעיקרא תנא מנהגא, ולבסוף תנא איסורא! - אמר רבי יוחנן: לא קשיא; הא - רבי מאיר, הא - רבי
- 6 יהודה. דתניא, אמר רבי יהודה: ביהודה היו עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות, ובגליל אינן עושין כל
- 7 עיקר. אמר לו רבי מאיר: מה ראייה יהודה וגליל לכאן? אלא, מקום שנהגו לעשות מלאכה - עושין, מקום
- 8 שנהגו שלא לעשות - אין עושין. מדקאמר רבי מאיר מנהגא - מכלל דרבי יהודה איסורא קאמר
- 9 תלמוד בבלי מסכת פסחים דף נה עמוד א
- 10 משנה. רבי מאיר אומר כל מלאכה שהתחיל בה קודם לארבעה עשר - גומרה בארבעה עשר, אבל לא
- 11 יתחיל בה בתחלה בארבעה עשר, אף על פי שיכול לגומרה. וחכמים אומרים: שלש אומניות עושין מלאכה
- 12 בערבי פסחים עד חצות, ואלו הן: החייטין, והספרים, והכובסין. רבי יוסי בר יהודה אומר: אף רצענין
- 13 פירוש המשנה לרמב"ם מסכת פסחים פרק ד
- 14 [ז] יתבאר לך במסכת מועד שההדיוט תופר. וכן היוצא מבית האסורים מספר ומכבס. ולפיכך הותרו
- 15 חכמים להתחיל בעשיית שלש מלאכות אלו בארבעה עשר, ודוקא במקום שנהגו. ור' מאיר אומר אפילו
- 16 במקום שנהגו לא יתחיל מלאכה כלל
- 17 רמב"ם הלכות יום טוב פרק ח
- 18 הלכה יז
- 19 ע אסור לעשות מלאכה בערבי ימים טובים מן המנחה ולמעלה כמו ערבי שבתות, וכל העושה מלאכה בהן
- 20 אינו רואה סימן ברכה לעולם, וגוערין בו ומבטלין אותו בעל כרחו, אבל אין מכין אותו מכת מרדות, ואין
- 21 צריך לומר שאין מנדין אותו, חוץ מערב הפסח אחר חצות שהעושה בו מלאכה אחר חצות מנדין אותו, ואין
- 22 צריך לומר שמכין אותו מכת מרדות אם לא נדוהו, לפי שיום ארבעה עשר בניסן אינו כשאר ערבי ימים
- 23 טובים פ מפני שיש בו חגיגה ושחיטת קרבן
- 24 הלכה יח
- 25 לפיכך יום ארבעה עשר בניסן אסור בעשיית מלאכה מדברי סופרים כמו חולו של מועד, והוא קל מחולו של
- 26 מועד, ואינו אסור אלא מחצי היום ולמעלה שהוא זמן השחיטה, אבל מהנץ החמה עד חצי היום תלוי
- 27 במנהג, מקום שנהגו לעשות עושין מקום שנהגו שלא לעשות אין עושין
- 28 הלכה יט
- 29 ואפילו במקום שנהגו לעשות לא יתחיל בתחלה לעשות מלאכה בארבעה עשר אף על פי שהוא יכול
- 30 לגמרה קודם חצות, אלא צ שלש אומניות בלבד הן שמתחילין בהם במקום שנהגו לעשות ועושין עד חצות,
- 31 ואלו הן החייטין, והספרים, והכובסין, אבל שאר אומניות אם התחיל בהן קודם ארבעה עשר הוא שגומר עד
- 32 חצות שאין העם צריכין לשאר אומניות צורך הרבה. +/השגת הראב"ד/ אלא שלש מלאכות בלבד הן
- 33 שמתחילין במקום שנהגו לעשות. א"א לא כן צורת ההלכה אלא לר' מאיר (פסחים נה) כל מלאכה שהיא
- 34 לצורך המועד גומרה ב"ד אפילו במקום שנהגו שלא לעשות, ושלא לצורך המועד עושין במקום שנהגו
- 35 לעשות ואתו רבנן למימר דהנך שלש אומניות אתחולי נמי מתחלינן אפילו במקום שנהגו שלא לעשות

מקורות פסחים פ"א - עניני איסור מלאכה ערב פסח, ק"פ

Page 4 of 7 – YIJE 5781 – Set 6

- 1 ולהתיר באו ולא לאסור מדלא קאמר וחכמים אומרים אין מעושין אלא שלש אומניות וכו' וכן מפורש
- 2 +בתוספתא (פסחים פ"ג הי"ד) וכן כתב הרב ז"ל והוא העיקר
- 3 רמב"ם הלכות יום טוב פרק ז
- 4 הלכה א
- 5 חולו של מועד אף על פי שלא נאמר בו שבתון הואיל ונקרא +ויקרא כג, ל"ז+ א מקרא קדש והרי הוא זמן
- 6 חגיגה במקדש אסור בעשיית מלאכה כדי שלא יהיה כשאר ימי החול שאין בהן קדושה כלל, והעושה בו
- 7 מלאכה האסורה מכין אותו מכת מרדות מפני שאיסורו ב מדברי סופרים, ולא כל מלאכת עבודה אסורה בו
- 8 כיום טוב שסוף הענין בדברים שנאסרו בו כדי שלא יהיה כיום חול לכל דבר, לפיכך יש מלאכות אסורות בו
- 9 ויש מלאכות מותרות בו
- 10 [השוה גם שיטת הרמב"ם המיוחדת בענין חגיגת יד' (לעומת תוס' ע. ד"ה לאו חובה)\* - כותרת, סה"מ,
- 11 הל' ק"פ, והל' חגיגה ב:י- נגד הרמב"ד]
- 12 ק"פ-
- 13 ג:-מעשה בריב"ב
- 14 תוספות מסכת פסחים דף ג עמוד ב
- 15 מאליה מי קספו לך - אף על גב דגדי אין אלינו קריבה רוב פסחיהם היה טלה או שמא הגיד לו ורבי יהודה
- 16 בן בתירא שלא עלה לרגל י"ל שלא היה לו קרקע או זקן היה שאינו יכול להלך ברגליו דפטור מפסח כמו
- 17 מראה א"נ נציבין חו"ל היא כדמוכח בסיפרי בפ' ראה ועוד בתרגום ירושלמי (בראשית י) וארך ואכד וכלנה
- 18 בארץ שנער מתרגם והדס ונציבין
- 19 משנה למלך הלכות קרבן פסח פרק א הלכה א
- 20 [א] מצות עשה לשחוט הפסח כו'. כל הני דתנן בפ"ק דחגיגה דפטורים מראה והביאם רבינו לקמן פ"ב
- 21 מהל' חגיגה נראה דחייבים בקרבן פסח דהא מיעוטא דהנהו בראה כתיבי ולא ילפינן פסח מראה. וזהו
- 22 שסתם רבינו וחייב הכל. אך ראיתי להתוס' בפ"ק דפסחים (דף ג') ד"ה מאליה שכתבו ור"י בן בתירא שלא
- 23 עלה לרגל י"ל שלא היה לו קרקע או זקן היה שאינו יכול להלך ברגליו דפטור מפסח כמו מראה ע"כ. ולא
- 24 ידעתי הא היכא רמיזא דהני פטירי מפסח ובגמרא לא פטרו זקן מפסח אלא כשאינו יכול לאכול כזית. ולא
- 25 ידעתי אי אליבא דתוס' לגמרי ילפינן פסח מראה אלא דזה לא יתכן דהא נשים פטורות מראה וחייבים
- 26 בפסח. ואם נאמר דהני דוקא דכתבו התוס' ילפינן מראה לא ידעתי מנא להו. עוד ראיתי לתוס' שם
- 27 שכתבו א"נ נציבין חו"ל היא כו'. ולא ידעתי מה הועיל היותו חו"ל דאי לפטרו מפסח ראשון כל שהיה רחוק
- 28 ט"ו מיל פטור ואי ס"ל דמי שדר בחו"ל פטור לגמרי אף מפסח שני זה לא ידעתי היכא איתיה ואף במצות
- 29 ראה לא ראיתי שיפטרו למי בחו"ל. סוף דבר שדברי התוס' מתחלתם עד סופם צריכים אצלי תלמוד
- 30 צל"ח מסכת פסחים דף ג עמוד ב
- 31 תוס' ד"ה מאליה וכו', ורבי יהודה בן בתירא שלא עלה לרגל וכו' דפטור מפסח כמו מראה. הנה אין כוונת
- 32 התוס' שמי שאין לו קרקע פטור מפסח, ופוק חזי שתחלת קושיית התוספות לא היה להקשות למה לא
- 33 עלה רבי יהודה בן בתירא לעשות הפסח, שזה אינו קושיא דודאי היה בדרך רחוקה ופטור, ולא מצינו
- 34 שיהיה מחוייב לעלות ולהתקרב קודם זמן הפסח, ובי"ד שמגיע הזמן הרי הוא בדרך רחוקה. אבל הוקשה
- 35 להם למה לא עלה לרגל שזה מצוה על כל ישראל לעלות איש ממקומו לירושלים להגיע שם ברגל, ועל זה
- 36 תירצו שלא היה לו קרקע ומי שאין לו קרקע אין צריך לעלות לרגל כדלקמן דף ח' ע"ב, וכיון שלא עלה

מקורות פסחים פ"א - עניני איסור מלאכה ערב פסח, ק"פ

Page 5 of 7 – YIJE 5781 – Set 6

- 1 ממילא פטור מפסח כמו מראה. וראיתי להמשנה למלך פ"א מהלכות קרבן פסח [הלכה א'] שנתקשה
- 2 בדברי התוספות הללו, ולענ"ד נראה כמו שכתבתי.
- 3 .
- 4 .מרומי שדה מסכת פסחים דף ג עמוד
- 5 תוס'. ד"ה מאליה כו'. וי"ל שלא היה לו קרקע או זקן היה כו' דפטור מפסח כמו מראה כו'. ופי' דלא חל
- 6 חיוב פסח אלא על מי שהוא בירושלים, ויכול לעשות הפסח אחר חצות. ואפילו פסח שני לא נתחייב אלא
- 7 מי שהוא בדרך רחוקה, היינו שהולך לירושלים לראות פנים, ויגיע לאחר שחיתת הפסח. אבל מי שלא יגיע
- 8 כלל לירושלים בפסח, אינו בר חיוב כלל. וכיון שפטור מראה ממילא פטור מפסח, ובחנם נתקשה בזה
- 9 המל"מ ריש הלכות קרבן פסח. ומה שהקשה שם עוד מהא דנשים פטורות מראה וחיובות בפסח. גם זה
- 10 אינו אלא בנשים שבירושלים, שפטורות מלבא בעזרה. ומש"כ התוס' אי נמי נציבין חו"ל היא כו'. פי' א"כ
- 11 לא היה לו קרקע באר"י, וקרקע שבחו"ל כמטלטלין דמי כדאי' בערכין דף כ"ט
- 12 מנחת חינוך פרשת בא מצוה ה
- 13 והנה מבואר דנשים ועבדים חייבין בפסח אף דפטורים מה"ר מ"מ הכל מודים דחייבין בפסח כמבואר
- 14 בש"ס שהבאתי ל' אך שאר פטורים מן הראי' כגון חרש באזנו אחת או חירג או מי שא"ל קרקעות וכדומה
- 15 דפטורים מה"ר שחשבם הר"מ פ"א מה' חגיגה מדסתם הר"מ משמע בפשיטות דחייבין בפסח דבראי'
- 16 ילפינן מקראי ומה ענין פסח לראיה אך התוס' פסחים ג' ע"ב ד"ה מאלי' כתבו הא דלא הלך ריב"ב
- 17 לירושלי' שמא לא היה לו קרקע או זקן היה שא"י לעלות ברגליו דפטורין מפסח כמו מראה א"נ נציבים
- 18 חוץ לארץ הוי משמע מד' דכל הפטורים מראי' פטורים מפסח ועמ"ל פ"א מהק"פ תמה על דבריהם מנלן
- 19 זה וגם מ"ש דנציבים ח"ל הוי ל"י היכי איתא דח"ל פטור מק"פ ול"מ שהדר בח"ל פטור מן הראי'. ס"ד
- 20 דה"ת צריכין תלמוד מתחלתן ועד סופן עמ"ל. והצל"ח כתב בכוונתם דלא הקשו אלא למה לא עלה ריב"ב
- 21 לרגל אבל על פסח ל"ק כלל דודאי הוא בדרך רחוקה ופטור ולא מצינו שיהיה מצוה לעלות ולהתקרב עצמו
- 22 קודם זמן הפסח ובי"ד שהגיע זמן הפסח הרי הוא בדרך רחוקה רק ק' התוס' הא מחויב לעלות לרגל ע"ז
- 23 תירצו שלא היה לו קרקע ע"ש ודבריו אינם מובנים לי כלל דודאי מ"ע על כל ישראל לעשות הפסח ככל
- 24 מ"ע שבעולם ומחויב לילך מקצה הארץ להתקרב עצמו כדי לקיים מ"ע אך אם עבר והוא בדרך רחוקה יש
- 25 דינים שצויה התורה אבל בודאי מחויב להתקרב ולקיים מ"ע ולדבריו כל ישראל אפילו בא"י כל שהם
- 26 רחוקי' ט"ו מיל מירושלים שזה דרך רחוקה עש"ס פ' מי שהי' פטורים מלילך ולעשות הפסח א"כ כל
- 27 ישראל פטורים לעשות פ"ר ופ"ש לא יהיו מקריבים כי רוב הציבור אין עושים פ"ש אם כן פטורים ממצות
- 28 הפסח ואי משום דחייבין בראיה יכולים לבא ביום טוב אי תחומין דרבנן ע' פסחים פ' תוד"ה אינה ומבואר
- 29 בפירוש בסוכה דנפקא לן דעוסקים במצוה פטורים מן המצוה מטמאים דהיו מטמאין עצמן שבעת ימים
- 30 קודם ואי לאו משום מצוה אסורים לגרום ביטול הפסח ויש לדחות בקל מכל מקום אין סברא כלל שלא יהיו
- 31 ישראל הדרים בכל א"י חייבים בפ"ר בודאי מצוה להתקרב שיבואו אך אם הי' בדרך רחוקה או אפילו
- 32 במזיד לא בא יש לו דין דרך רחוקה ואם לא בא יקריב בשני ואם לא הקריב בשני ער"מ הדינים אבל זה
- 33 קשה לשמוע שלא יהיו מצווים הרחוקים שיבואו לעשות מ"ע ועוד מבואר להדיא פא"ד דס"ט ופסקה ר"מ
- 34 פ"ה דטמא שיכול לטהר בזמן הקרבן וישב לו בטומאתו וכן ערל שלא מל וכו' חייב כרת הרי דמחויב לטהר
- 35 עצמו ולתקן עצמו שיהיה מחויב בקרבן אך זה ג"כ אין ראייה דבזמן הקרבן חל עליו החיוב אבל בדרך
- 36 רחוקה קודם זמן הקרבן אין חל עליו חיוב להתקרב ובזמן הקרבן הרי הוא בדרך רחוקה מ"מ מצד הסברא
- 37 אין סברא כלל דלא יהיה מצוה על כל ישראל כלל בודאי מצוה להתקרב כדי לעשות הפסח וע' פא"ד דס"ט
- 38 רש"י ד"ה ענוש כרת ול"ד לטמא ודרך רחוקה שא"י לתקן באותן ו' שעות ומקמי הכי לא רמיא חיובא עליו
- 39 נראה דקודם הזמן לא רמי חיובא והיינו לעונש כרת אבל ודאי מצוה שיבא ולא יהיה בדרך אטו לולב ושופר
- 40 כי לא יהיה מחויב לקנות קודם החג ובחג אינו בנמצא וכי אינו מבטל בזה המ"ע אתמהה. ועוד דסיומ

מקורות פסחים פ"א - עניני איסור מלאכה ערב פסח, ק"פ

Page 6 of 7 – YIJE 5781 – Set 6

- 1 דה"ת שלא היה לו קרקע או זקן שא"י להלך ברגליו דפטור מפסח כמו מראי' מראה באצבע דס"ל דפטור
- 2 דפטח תלוי בראי' ולא מטעם שכ' הצל"ח ותי' הב' דח"ל הוא ודאי צ"ע כמ"ש המ"ל
- 3 והנה כדברי התוס' מצאתי לקמן ע' ע"ב יהודה ודורתאי בנו פרשו וישבו להם בדרום ואמר אם יבא אלי' וכו'
- 4 למה לא חגגתם חגיגה בשבת וכו' א"כ חזינן דישב ברחוק מירושלים ולא עלה לפסח כלל וערש"י ד"ה
- 5 וישב פי' רחוק מירושלים שלא יעלה לרגל ויתחייב בפסח וחגיגה מבואר להדיא דרחוק מירושלים א"צ
- 6 לעלות לפסח וגם פטור לעלות לרגל ובאמת ל"מ שיהיה פטור מלעלות לרגל עכ"ל שדרום היה בח"ל
- 7 עכ"פ נראה מדברי הש"ס דילן כדה"ת דהדר בח"ל פטור מפסח ומראי' וצ"ע מאוד ומנ"ל הא. וגם צ"ע
- 8 לדה"ת מה תיקנו ר"י ודורתאי וביטלו מצות פסח ועליית הרגל עבור מצות חגיגה שלא דחו שבת ועכ"ל
- 9 שאין חיוב עליו כלל כד' רש"י ותוס' וצ"ע. והנה אף דלא נודע לנו דה"ת וגם נר' כן מהגמרא שכתבנו
- 10 ומרש"י אף דאין אנחנו יודעין לא נוכל לדחות דבריהם בודאי מצאו כן מפורש באיזה מקום ומ"מ נשים
- 11 ועבדים חייבים דבפירוש ריבתה תורה. ולכאורה לד' התוס' דמי שא"ל קרקע פטור מפסח א"כ גר שנכתב
- 12 בפירוש בתורה וכי יגור אתכם גר וכו' היאך יש לו קרקע אי בקנה הא בזמן שהיובל נוהג לר"ל ק"פ לאו
- 13 כקה"ג דמי וא"כ א"ל קרקע אך לשיטת הר"מ דביובל שני מביא וקורא א"כ ה"נ ועיין טו"א פלפל בדינים
- 14 אלו גבי ראייה ונלמד משם לכאן
- 15 עיין שאלת יעבץ סימן - שתלוי איפה עומד לפני ל' יום
- 16 עיין מהר"ם שיק על סה"מ - בענין א"י וכו.
- 17 מנחת חינוך פרשת בא מצוה יד
- 18 והנה בסמ"ג נראה דהלאו הוא באוכל אבל הר"מ והרהמ"ח סוברים דהלאו קאי על המאכיל. ובאמת ד'
- 19 הסמ"ג צ"ע נהי דאפ"ל דעכו"ם ג"כ נצטוו לא כמ"ש הכ"מ דל"ש זה דלא ציית הא באמת מבואר בסנהדרין
- 20 דעכו"ם נצטוו על כמה מצות א"כ ה"נ. אבל באמת לא מצינו זה בסנהדרין דעכו"ם יהי' מצווה שלא יאכל
- 21 הפסח כמו שמצווה על אכילת אמ"ה וכל המצות שלא נצטוו מקודם רק על ידי מרע"ה לא מצינו שיהא
- 22 העכו"ם מוזהרים ע"ז ע"כ אתי הלאו להמאכיל ע"ש בסנהדרין. והנה כל הדינים שביארנו לעיל במצוה
- 23 הקודמת שייכים כאן ואסור להנאות את העכו"ם בפסח דקי"ל כר"א דאה"נ משמע. מ"מ מ"ש בלאו דלעיל
- 24 ובלאו זה וגם לקמן הדין כן בערל דאסור בהנאה קשה דפכ"ש כ"ג ע"ב מקשה מכדי אותבינהו כל הנהו
- 25 קראי ושנינהו חזקי' ור"א במאי פליגי. ולפמ"ש י"ל דבלאוין אלו פליגי דלחזקי' מותר בהנאה ולר"א אסור
- 26 בהנאה וער"מ במ"א פ"ו ובלח"מ ויבואר לקמן בחיבורי אי"ה
- 27 ופשוט המאכיל אפי' לעכו"ם חש"ו ג"כ עובר בלאו הזה דבב"נ ל"ש זה אבל עכו"ם חייב בכ"ע ופשוט.
- 28 ולכאורה יש רמז ראייה להסמ"ג דעכו"ם בעצמו מצווה דמבואר בפסחים ג' שהוא ארמאה דסליק ואכיל
- 29 פסחים וכו' בדקו בתרי' ואשכחי' ארמאה וקטלוהו ולכאורה אמאי קטלוהו אם אינו מוזהר ע"ז. אבל לדעת
- 30 הסמ"ג דהוא עצמו מוזהר ע"ז ואזהרתן לב"נ זו היא מיתתן ע"כ קטלוהו ע"ש בסנהדרין ואינו ראייה גמורה
- 31 דאשכחי' דעכו"ם הוא ואינו מחזיק בז' מצות גם כן ע' רמב"ן פ' וישלח גבי שכם ומ"מ נראה דל"ק על
- 32 הסמ"ג מה שהק' דלא חשיב בסנהדרין מצוה זו יע"ש דקאמר דשוא"ת לא קחשיב אם כן אפשר ג"כ לומר
- 33 דחשיב רק מצות שלהם שנוהג לעולם בכל מקום ובכ"ז. אבל מצוה זו שאינו נוהג אלא בזמן המקדש
- 34 ובירושלים לא קחשיב אבל מ"מ שייך שפיר לומר שנצטווה כמו שנצטווה בז' מצות והוא ציית מדוע יגרע
- 35 עוד ממצות שנצטווה ע"כ דברי הכ"מ אינם מובנים ובודאי מצא הר"מ זה באיזה מקום ואפשר דהאוכל ג"כ
- 36 מוזהר לדעת הר"מ ג"כ וצ"ע. אבל דעת הסמ"ג מבואר בהדיא דאין המאכיל עובר רק האוכל וצ"ל כמ"ש
- 37 והוא פשטא דקרא. ועי"ל להסמ"ג דלא קחשיב אלא מה שמצווים כישראל אבל מה שישראל אינו מצווה
- 38 ואדרבא מצוה איכא לאכול רק ב"נ מוזהר לא קחשיב עתוס' סנהדרין נ"ט ד"ה ליכא מידעם בדבבר שהוא
- 39 מצוה לישראל ל"ש להקשות מי איכ' מידי דלישראל שרי ולנכרי אסור. אך הדרנא בי דמבואר שם דעכו"ם

מקורות פסחים פ"א- עניני איסור מלאכה ערב פסח, ק"פ

Page 7 of 7 – YIJE 5781 – Set 6

- 1 ששבת או שעסק בתורה חייב אף על גב דלישראל מצוה וע"כ כדכתיבנא דאינו נוהג בכ"מ ובכ"ז לא חשיב  
2 או אפשר דדבר המפורש בקרא לא חשיב אף דחשיב שם ש"ד דמפורש בקרא יש לחלק. עוד נלפע"ד  
3 לדעת רש"י קידושין וב"ק שהבאתי לעיל דקדשים קלים אח"ש אפי' חלק הבעלים גם כן הוי מ"ג רק משלחן  
4 גבוה קזכו לאכילה אבל לקדש בו את האשה אינו שלו דהוא מ"ג אם כן נראה דאם עכו"ם אוכל קדשים  
5 קלים שלמים או פסח עובר ג"כ על גזל כי ב"נ מצווה על גזל מ"ל גזל הדיוט או גזל גבוה. אך לישראל זכה  
6 להו רחמנא לאכול אבל למאן דלא זכה רחמנא הוי גזל גבוה א"כ עכו"ם שאכל קדשים קלים כיון דממון  
7 גבוה ה"ל גזל והם מוזהרים על הגזל וחייב מיתה על הגזל אפי' בפמש"פ ע' סנהדרין ור"מ ה' מלכים ע"כ  
8 קטלי' להווא עכו"ם מחמת שעבר על גזל דמצווה ב"נ ע"ז. וע' פ' ויקרא כתבתי כיו"ב לענין מעילה והדין  
9 דין נכון אפי' לשיטת התוס' דחלק הכהנים הוי מ"ג א"כ אסור לעכו"ם לאכול מחלק הכהנים דהו"ל גזל  
10 גבוה ולא גרע גזל גבוה מגזל הדיוט והוא דבר נחמד ואמיתי בעזה"י. ועיין סוגיא דבכורות ואה"ע כ"ח  
11 במקדש אשה בבכור ובח"מ וב"ש  
12
- 13 ספר החינוך פרשת בא מצוה יד
- 14 משרשי מצוה זו, מה שכתבנו באחרות לזכור יציאת מצרים. ובעבור שקרבן זה לזכר חירותנו ובואנו  
15 בברית נאמנה עם השם יתברך, ראוי שלא יהנו בו רק אותם שהשלימו באמונה, והם ישראלים גמורים,  
16 ...ולא אלו שעדיין לא באו בברית שלם עמנו. וענין הרחקת הערל מאכילתו, גם כן מזה השורש